

FORVALTNING av kunst i offentlige rom

Forvaltning av kunst i offentlige rom, Oslo, juni 2007

© Kunst i offentlige rom (KORO)/www.koro.no

Copyright gjengitte verk:

Kunstnerne selv med unntak av © Beret Aksnes/BONO 2007, © Håkon Bleken/BONO 2007, © Inge van der Drift/BONO 2007, © Lisbeth Dæhlin/BONO 2007, © Harald Fenn/BONO 2007, © Jon Gundersen/BONO 2007, © Guttorm Guttormsgard/BONO 2007, © Kristine Hjertholm/BONO 2007, © Annette Kofoed/BONO 2007, © Eline Mugaas/BONO 2007, © Hilde Skancke Pedersen/BONO 2007, © Gunnar Torvund/BONO 2007, © Knut Åsdam/BONO 2007.

Det må ikke kopieres fra denne brosjyren i strid med åndsverkloven eller avtaler om kopiering med KOPINOR, interesseorgan for rettighetshavere til åndsverk. Kopiering i strid med lov eller avtale kan medføre erstatningskrav og inndragning og kan straffes med bøter eller fengsel.

Design: Melkeveien Designkontor AS
Trykk: Rolf Ottesen AS

Innhold

Forvaltning av kunst i offentlige rom	5
Kunst i offentlige rom (KORO)	6
Eierskap og forvaltningsansvar	7
Om opphavsrett	10
Flytting av statlige institusjoner eller salg av statlig eiendom eller bygg	14
Omstrukturering av offentlig sektor	16
Spørsmål knyttet til åndsverkloven eller kunst i statlige sammenhenger som ikke er produsert av KORO	18

1. Håkon Bleken, kulltegnning, 1992, Høgskolen i Molde. Foto: Jaro Hollan. **2.** Terje Roalkvam, installasjon, 1997-98, Nationaltheatret stasjon. Foto: Terje Roalkvam. **3.** Gunnar Torvund, skulptur, 2003, Justisbygget i Kristiansand. Foto: Dannevig foto. **4.** Shunmyo Masuno, japansk hage, 2003, Bygg for biologiske basalfag, UiB. Foto: Pål Hoff. **5.** Beret Aksnes, tekstil, 2005, Trondheim tinghus. Foto: Vegar Moen.

Forvaltning av kunst i offentlige rom

Kunst i offentlige rom utgjør i dag en av landets største og best besøkte kunstsamlinger. Denne kunsten representerer store kulturelle og økonomiske verdier, og det er viktig at disse kunstverkene blir ivaretatt på best mulig måte. Med dette informasjonsskrivet ønsker Kunst i offentlige rom (KORO), tidligere Utsmykkingsfondet for offentlige bygg, å øke bevisstheten og styrke kunnskapen om forvaltningsansvaret for denne nasjonalskatten, samt å klargjøre ansvarsfordelingen i statlige kunstprosjekter.

Kunst i offentlige rom er kunst plassert der folk ferdes. Kunsten utsettes over tid for betydelige påkjenninger, og det er et stort behov for økt kompetanse innen forvaltning med hensyn på dokumentasjon, bevaring og vedlikehold.

Forvaltning av kunst i offentlige rom dreier seg både om den fysiske tilstanden til det enkelte kunstverket og om sikring av visningsforholdene rundt kunstverket. Begge deler er avgjørende for hvordan verkene framtrer for offentligheten.

God forvaltning dreier seg også om varslingsrutiner til rette instans fra institusjoner hvor kunsten befinner seg, når flytting og/eller omstruktureringer av virksomheten er under planlegging.

Kunst plassert i offentlige rom er underlagt opphavsrettslig vern etter åndsverkloven av 12.05.1961.

Kunst i offentlige rom (KORO)

Kunst i offentlige rom (KORO) er et statlig forvaltningsorgan under Kultur- og kirkedepartementet. Staten bevilger midler som KORO forvalter på statens vegne, til anskaffelse av kunst til statlige bygg og eiendommer. KORO disponerer også midler som gis i form av tilskudd til kommunale og fylkeskommunale bygg og uterom.

KORO har siden starten i 1977 gjennomført over 700 kunstprosjekter i statlige bygg, noe som har resultert i omlag 5 600 kunstverk. Det er gitt tilskudd til kunst i ca 570 fylkeskommunale og kommunale bygg siden 1992 og tilskudd til ca. 30 uteromsprosjekter siden 2001.

KORO forvalter statens eiendomsrett til utsmykking der midler er tildelt gjennom KORO. KORO kan pålegge den enkelte brukeretat plikter knyttet til forvaltning av denne kunsten.

KORO er ikke forvaltningsansvarlig i kommunale og fylkeskommunale prosjekter med støtte fra KORO, siden bevilgninger her bare gis som tilskudd. Når det gjelder forholdet mellom kommunale eiere og kommunale brukere, er informasjonen i denne brosjyren kun ment å være retningsgivende.

Eierskap og forvaltningsansvar

KORO har det overordnede forvaltningsansvaret for kunst fra KORO som staten er eier av. Virksomheten som mottar kunsten, brukeretaten, har det løpende forvaltningsansvaret for verkene. Med dette menes at brukeretaten pålegges ansvaret for daglig forvaltning, drift og vedlikehold fra og med det tidspunktet prosjektet er ferdigstilt og overlevert brukeretaten, samt påkoster alle utgifter forbundet med dette.

Brukeravtale

Statlige institusjoner som har fått kunst fra KORO, inngår en brukeravtale med KORO. Det er utarbeidet en standard brukeravtale for statlige utsmykkingsprosjekter. Brukeravtalen skal sikre at verkenes kvalitet opprettholdes og regulerer ansvarsforholdet mellom KORO

som har det overordnede forvaltningsansvaret, og brukeretaten som har det løpende forvaltningsansvaret. I avtalen vises det bl.a. til åndsverkloven som regulerer opphavsrettslige forhold vedrørende kunstverket. Som vedlegg til avtalen følger en instruks om hvorledes forvaltning, drift og vedlikehold skal utføres. Instruksen omtaler også nødvendig vern av området rundt kunsten. KORO vil etter behov foreta befarung for å påse at denne avtalen overholdes.

KOROs mal for brukeravtale er lagt ut på hjemmesiden vår og kan også brukes som utgangspunkt for andre, for eksempel kommuner og fylkeskommuner, for å inngå tilsvarende avtaler.

Forsikring

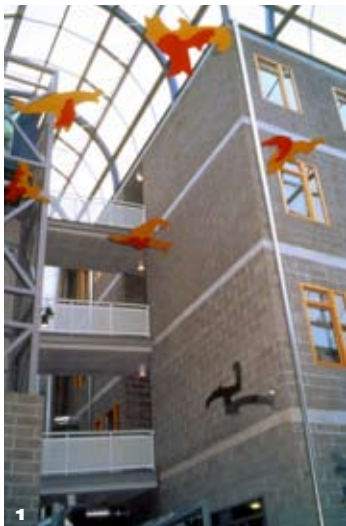
Staten er selvassurandør. Prinsippet om selvassuranse gjelder i utgangspunktet for de virksomheter som juridisk er en del av statsforvaltningen. Det vil si at statlige etater selv må dekke inn eventuelle tap og skader på kunsten.

Ved omstrukturering i staten har brukeretaten ansvaret for å utrede om dette har konsekvenser for forsikringsdekningen for kunsten, og for eventuelt å tegne tilstrekkelig forsikring.

Kunstverksdatabasen

KORO sin kunstverksdatabase dokumenterer alle statlige utsmykninger fra KORO fra 1977 og fram til i dag, og ajourføres fortløpende.

For å holde databasen oppdatert, er vi imidlertid avhengige av at brukeretatene informerer KORO om alle endringer med hensyn på plassering og eiendomsforhold for kunsten, slik at dette kan registreres i vår database. Meldinger kan enklest gis via eget skjema som er lagt ut på KOROs hjemmeside.

1. Turid Ulldal, objekter, 1994-95, Bergen lærerhøgskole. Foto: Kunst i offentlige rom (KORO). **2.** Kjell Torriset, maleri, 1997 – 98, Universitetsbiblioteket, Blindern. Foto: Halvard Haugerud. **3.** Eline Mugaas, fotografi, 1999, Høgskolen i Agder, Gimle-moen. Foto: Dannevig foto. **4.** Anna Sigmond Gudmundsdottir, maleri på betong, 2004, Høgskolen i Akershus. Foto: Werner Zellien. **5.** Vanessa Beecroft, fotografi, 2004, Høgskolen i Oslo, Kunsthøgskolen i Oslo. Foto: Werner Zellien.

Om opphavsrett

Kunst i offentlige rom har opphavsrettslig vern etter åndsverkloven av 12.05.1961. Dette vernet håndheves av kunstneren og KORO. Kunstneren har blant annet krav på at kunstverket vises nødvendig respekt og omtanke. Det er i utgangspunktet ikke adgang til å foreta endringer i kunstverket.

Dersom det av tekniske eller andre grunner er nødvendig å gjøre inngrep eller endringer i verket og/eller i bygningen som har konsekvenser for verket, skal KORO og kunstneren kontaktes i god tid før endringen gjennomføres.

Hvis det er nødvendig å foreta flytting eller destruksjon av kunstverket, skal det sendes varsel til kunstneren og KORO i god tid før endringen skal gjennomføres i henhold til åndsverkloven § 49.

Ved brann, tyveri eller annen skade på kunstverket, skal KORO og kunstneren straks kontaktes. Verket er som regel utstyrt med et skilt som forteller navn på kunstner, tittel på kunstverk og tilblivelsesår. Disse opplysningene oppgis ved henvendelse til KORO.

Dersom bygningen kunsten befinner seg i planlegges solgt, skal KORO varsles skriftlig i god tid og senest innen seks (6) måneder før overdragelsen. Det inngås da nærmere avtale om hva som skal skje med kunsten, herunder om den skal følge med i salget.

Vernede områder

I henhold til åndsverkloven skal kunsten respekteres. Det kan ikke innføres elementer i verkets nære omgivelser eller gjøres endringer i arbeidet uten samtykke fra både kunstner og Kunst i offentlige rom (KORO).

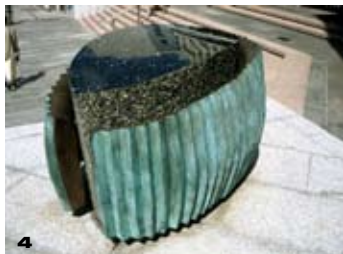
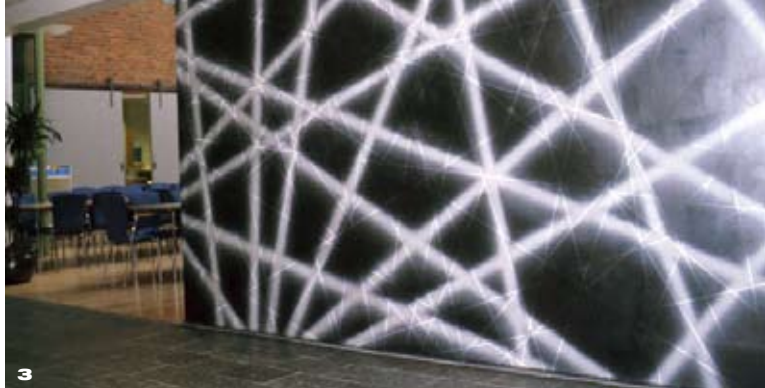
Fotografier eller andre former for reproduksjon eller gjengivelse av kunstverket kan ikke gjengis i presentasjonsmateriale for etaten eller andre uten samtykke på forhånd fra kunstneren eller den som forvalter kunstnerens opphavsrett, for eksempel BONO, www.bono.no.

1. Odd Tandberg, veggmaleri, restaurert i 2004, Planteforsk, Ås. Foto: Jaro Hollan. **2.** Guttorm Guttormsgaard, plassutforming, 1991, Universitetet i Tromsø. Foto: Jaro Hollan. **3.** Lisbet Dæhlin, keramikk, 1987 – 88, Regjeringskvartalet R4. Foto: Kunst i offentlige rom (KORO). **4.** Inge van der Drift, installasjon, 1998, Rikshospitalet, Gaustad. Foto: Jiri Havran. **5.** Jon Gundersen, installasjon, 1998, Rikshospitalet, Gaustad. Foto: Jiri Havran. **6.** Knut Åsdam, skulptur, 2002, Arkitektøgskolen i Oslo. Foto: Kim Müller. **7.** Lars Elling, installasjon, 1998, Rikshospitalet, Gaustad. Foto: Jiri Havran.

1. Kristine Hjertholm, skulptur, 1998, Rikshospitalet, Gaustad. Foto: Jiri Havran. **2.** Hilde Skancke Pedersen, maleri, 1998 – 2000, Sametinget, Karasjok. Foto: Kim Müller. **3.** Harald Fenn, maleri, 1997, Statens arbeidsmiljøinstitutt, Oslo. Foto: Eva Klerck Gange. **4.** Annette Koefoed, skulptur, 1995, Bergen politikammer. Foto: Kunst i offentlige rom (KORO). **5.** Jon Gundersen, skulptur, 1997, Høgskolen i Narvik. Foto: Kjell-Ove Storvik.

Flytting av statlige institusjoner eller salg av statlig eiendom eller bygg

Kunst i offentlige rom anskaffet gjennom KORO er, med unntak for KOROs innkjøpsordning, i utgangspunktet knyttet til eiendommene, og ikke til de respektive statlige institusjonene. Den enkelte statlige etat/institusjon har dermed ikke uten videre anledning til å ta med seg kunsten ved flytting til nye lokaler.

Ved særskilte omstendigheter er det mulig å søke KORO om dispensasjon fra utgangspunktet ovenfor. Dette kan gjelde tilfeller hvor det opprinnelige bygget eller eiendommen blir omdisponert på en måte som berører kunsten, eller tilfeller hvor kunsten er nært tematisk knyttet til en bestemt etats virksomhet. Skriftlig søknad sendes KORO senest seks(6) måneder før flytting. Brukeretaten bærer selv kostnadene ved omflyttingen, samt kostnader ved de- og remontering. Det forutsettes at det benyttes kunstfaglig rådgiver ved omplasseringen.

Kunst som er integrert i bygg eller eiendom og som ikke kan skilles fra bygningen eller eiendommen uten vesentlig kostnad eller arbeid, kan uten vederlag følge med ved salg av eiendom, men i slike tilfeller skal avtale vedrørende vedlikehold, forsikring og opphavsrettslige forhold utarbeides og knyttes til salgskontrakten. Kopi av avtalen sendes KORO. Selger er ansvarlig for at slik avtale inngås. Skriftlig varsel om flytting må sendes KORO i god tid og senest innen seks (6) måneder forut for overdragelse av eiendommen der det finnes kunst anskaffet gjennom KORO. KORO kan mot vederlag brukes som rådgivende instans i spørsmål som angår håndtering av kunsten. Spørsmål om hvorvidt kunst skal anses å kunne skilles fra eiendommen, forelegges KORO for avgjørelse.

Tvistilfeller avgjøres av KORO, som i konkrete saker også kan legge skjønnsmessig vekt på kunstfaglige og estetiske forhold.

KORO kan også vedta å la kunst som ikke anses som integrert, bli værende i bygget eller på eiendommen.

Statlige institusjoner som flytter fra statlige bygg til private leiebygg, har anledning til å søke KORO's innkjøpsordning om ny kunst. Mer informasjon og søknadspapirer fås på vår hjemmeside.

Omstrukturering av offentlig sektor

I de senere år har mange offentlige virksomheter med kunst fra KORO, endret status ved at de er omgjort til statlige aksjeselskaper eller blitt hel- eller delprivatiserte etc. Generelt gjelder følgende retningslinjer, dersom dette ikke er regulert i stiftelsesdokumenter eller på annen måte:

KORO skal varsles så tidlig som mulig, og senest seks(6) måneder før slike endringer finner sted, enten av selskapet selv eller dets overordnede forvaltningsorgan.

Statlige aksjeselskap og lignende gis en vederlagsfri disposisjonsrett til løs kunst så lenge bygningen er i selskapets eie, og staten eier flertallet av aksjene i selskapet. Denne kunsten tilbakeføres til staten ved KORO ved eventuelt salg av eiendommen, eller dersom det skulle skje et salg av flertallet av aksjene i statlig aksjeselskap etc. Alternativt kan kunsten overtas mot vederlag.

Den integrerte kunsten følger med som selskapets eiendom ved omorganiseringen. For definisjon av integrert kunst i denne sammenheng, se kapittelet om flytting av statlige institusjoner og salg av statlig eiendom.

KORO kan mot vederlag brukes som rådgivende instans i spørsmål som angår håndtering av kunsten. Spørsmål om hvorvidt et verk skal anses å kunne skilles fra eiendommen, forelegges KORO for avgjørelse. Tvilstilfeller avgjøres av KORO, som i konkrete saker også kan legge skjønnsmessig vekt på kunsthaglige og estetiske forhold.

Spørsmål knyttet til åndsverkloven eller kunst i statlige sammenhenger som ikke er produsert av KORO

I saker som gjelder kunst i offentlig rom fra perioden før 1977, eller kunst i statlige sammenhenger som ikke er produsert av KORO, er det ikke KORO som forvalter statens eiendomsrett.

For spørsmål vedrørende opphavsrett og åndsverkloven, ta kontakt med BONO: www.bono.no

Se også åndsverkloven på Lovdatas hjemmeside: www.lovdatab.no.

KORO

KUNST I OFFENTLIGE ROM

Utgitt av: Kunst i offentlige rom (KORO)

Postadresse: Postboks 6994 St. Olavs plass, 0130 Oslo

Kontoradresse: Kristian Augusts gate 23, 7. etasje

Tlf.: 22 99 11 99 Fax: 22 99 11 98

E-post: post@koro.no

www.koro.no

Oslo, juni 2007